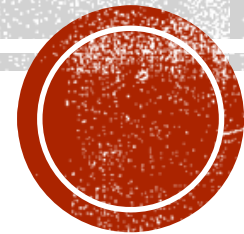

BESZÉD, NYELV, GONDOLKODÁS

ISMÉTLÉS

- A nyelv elemrendszer és az elemek használati szabályainak rendszere, melyeknek ismeretében megvalósítható a legfontosabb emberi kommunikációs tevékenység: a *beszéd*.
- A beszéd a nyelvhasználat legfontosabb megjelenési formája.
- A beszéd alapja a nyelv, hiszen csak a nyelvi elemek és szabályok alkalmazásával hozható létre.
- A nyelv elemeit és az elemek használati szabályait *nyelvtanok* rendszerezik.
- Társadalmi jelenség, mert a társadalom hozta létre, és a társadalom nem létezhet nyelv nélkül.

A	Morfémák
Á	Normatív
Beszéd	NYelvhasználat
C	O
CS	Ó
D	Ö
DZ	Ő
DZS	P
Elemrendszer	Rétegződés
É	S
F	Szabályok rendszere
G	Társadalmi jelenség
GY	TY
Hangok	U
I	Ú
Í	Ü
Jejelem	Ű
K	Változékony
Lexémák	Z
LY	ZS

A NYELV ÉS A KOMMUNIKÁCIÓ

- Az emberek életében meghatározó szerepe van a nyelvnek.
- A nyelv segítségével *beszélünk*, azaz kapcsolatot teremtünk, *ismereteket* szerzünk és *közvetítünk*, általa fejezhetjük ki *érzelmeinket*, hívhatjuk fel embertársaink *figyelmét*.
- A nyelv az emberi kommunikáció legfontosabb eszköze.
- A nyelvi elemkészletből válogatva alkotjuk meg a kommunikációs körülményeknek megfelelő szöveget.

- Más emberek beszédét akkor értjük meg, ha ismerjük azt a nyelvet, amelyen beszélnek.
- A nyelv tudása azonban nem elegendő a kölcsönös megértéshez.
- Amikor a nyelvet használjuk, azaz szöveget alkotunk, nem csak nyelvi szabályokhoz igazodunk.
- A nyelv és a beszéd nem választható el a viselkedéstől.
- A kommunikációban nem csak a nyelvi eszközök játszanak szerepet, hanem a beszélők egész magatartása is. Mindent megtesznek azért, hogy megértsék egymást, és megértessék magukat.

- A nyelv az emberek közötti kapcsolatokban folyton változik: alakul az elemkészlete, és módosulnak a szabályai.
- Ugyanakkor valamilyen állandóság is szükséges egymás megértéséhez, ezeket a nyelvi és viselkedési hagyományokat tanulják meg utódaink.
- A nyelv változása és viszonylagos állandósága a sikeres kommunikáció feltétele.

A NYELV ÉS A TÁRSADALOM

- Hová való vagy? Mi a foglalkozásod? Ezek a leggyakrabban feltett kérdések, amikor valakivel megismerkedünk.
- Elég azonban csak megszólalnunk, és már sok mindent elárulunk: magunkról, életünkről, társadalmi helyzetünkről.
- Nyelvhasználatunkat nem csak külső tényezők, azaz a lakóhely, a foglalkozás, az iskolázottság határozzák meg, hanem szerepet játszanak beszédünkben és viselkedésünkben belső tényezők is: életkorunk, nemünk, öröklött tulajdonságaink.

- Saját nyelvváltozatunkat kisgyermekkorunk óta tanuljuk a családban, alakul az iskolában, hatnak rá a tömegtájékoztató eszközök, munkahelyünk is.
- A kisgyermekben tanulás által alakul ki az a képesség, hogy anyanyelvén szavakat, mondatokat tudjon összerakni, tehát fokozatosan sajátítja el anyanyelve elemkészletét és nyelvi szabályait.
- Ahhoz azonban, hogy megértsen másokat, és különféle beszédhelyzetekben helyesen ítélje meg mások viselkedését, és ő is képes legyen a megfelelő magatartásra, kommunikációs szabályokat is meg kell tanulnia.

- Az ember akkor képes különféle szerepeket betölteni a társadalomban, ha ismeri a nyelvi és viselkedési normákat.
- A nyelv teszi lehetővé számunkra, hogy a családhoz, nagyobb csoportokhoz, a társadalomhoz tartozzunk.
- Segítségével szerzünk új ismereteket, adjuk át utódainknak a hagyományokat, őrizzük kultúránkat.
- A nyelv kifejezi a nemzethez való tartozásunkat.
- Anyanyelvünk tehát a magyar nyelvi közösséghez való tartozás legfontosabb szimbóluma.

A NYELV ÉS A GONDOLKODÁS

- Lehetséges-e nyelv nélkül gondolkodni?
- Vagy a nyelv határozza meg miként gondolkodunk?

- Két ellentétes vélemény van a nyelv és a gondolkodás viszonyáról. Az egyik felfogás szerint a nyelv és a gondolkodás *két külön* dolog, és az egyik függ a másiktól.
- Még az ellenkező vélemény szerint a nyelv és a gondolkodás *azonos* dolog, és nem képzelhető el gondolkodás a nyelv használata nélkül.

- Az igazság valahol a két vélemény között van.
- Az első felfogás azt próbálja tisztázni, hogy a nyelv függ a gondolkodástól, vagy a gondolkodás a nyelvtől.
- Az emberek általában azt vallják, hogy előbb születnek a gondolatok, majd ezután öntjük szavakba őket.
- Ezt támasztja alá az is, ahogyan a kisgyermekek megtanulnak beszélni.
- Gondolkodni, a világot megismerni már akkor is képesek, amikor még nem tudnak beszélni.
- Egy másik nézet szerint a nyelvhasználat határozza meg a gondolkodásmódot.

- Egy bizonyos életkorban a nyelv feltétlen elsőbbséget élvez, mint amilyen a kisgyermekkor.
- Egy gyermek a születése után olyan, mint egy üres tábla, amelyre csak ezután kerül fel minden.
- Ebben nagy hatása van a környezetének.
- A körülötte lévő emberek állandóan beszélnek hozzá, énekelnek neki, gügyögéseit értelmezni próbálják.
- Eközben ő is érteni kezd, majd hamarosan megtanul beszélni.

- Megismeri a nyelv szavait, szerkezeti szabályait, a beszéd szerkesztési, közlési törvényeit.
- Óserdőbe tévedt gyermekek: állatok között neveledtek. Nemcsak hogy nem tudtak beszélni, de idősebb korukra sem tanultak meg, sőt nem is tudtak emberként élni.

- Egy napjainkban népszerű, harmadik elképzelés szerint a nyelv és a gondolkodás kölcsönösen feltételezik egymást, ez azonban nem jelenti azt, hogy azonosak volnának.
- Sok olyan hétköznapi esetet lehetne említeni, melyek azt bizonyítják, hogy a nyelv a sikeres gondolkodási folyamat legfontosabb eszköze. A kölcsönösségüket elismerjük, akkor azt is elfogadjuk, hogy a nyelv a gondolkodási folyamat nélkülözhetetlen része, és a nyelv megértéséhez gondolkodnunk kell.
- Mindkettő elengedhetetlen az emberi kommunikációhoz, a világ megértéséhez és megismeréséhez.

ÖSSZEFOGLALÓ

- A beszéd az egyénnek társadalmi érvényű eszközökkel való reagálása a külvilágra, valamint az önmagában tapasztalható ingerekre, jelenségekre.
- A nyelv a társadalomban élő emberek beszédtevékenységét szolgáló eszközök rendszere, amely a valóság tükrözésére szolgáló egyezményes jelekből áll.

Köszönöm a figyelmet!

